

Vesna Zorić
matičarka 1. razine
Etnografski muzej Zagreb
Trg Mažuranića 14

U Zagrebu, 1. prosinac 2017.

Godišnji izvještaj o radu matičnosti za 2017. godinu

Etnografski je muzej u okviru svoje matične djelatnosti djelovao kao savjetodavna ustanova djelatnicima muzeja i zbirki s etnografskom građom, te zahtjevom za stručni nadzor. Posjeti su određeni pozivom ili procjenom potreba pojedinih muzeja. S kolegicama iz Etnografskog muzeja i MDC-a posjetila sam muzeje i etnografske zbirke kako slijedi:

6-8. travnja:

Posjetila sam, zajedno s kolegicama, muz. savjetnicom, mr.sc. Aidom Brenko i dokumentaristicom, mr.sc. Aleksandrom Vlatković, Gradski muzej Šibenik, Etnografski muzej Split, Muzej betinske drvene brodogradnje i Etnološki odjel Narodnog muzeja u Zadru. Posjet je iniciran pozivom g. Željka Krnčevića, ravnatelja Muzeja grada Šibenika.

Muzej grada Šibenika

Na sastanku u Muzeju sudjelovali su gotovo svi kustosi i etnologinja Zoja Radić iz Kninskog muzeja. Većina pitanja odnosila se na probleme podjele i naziva zbirki te principe pripadnosti predmeta pojedinim zbirkama. S obzirom da se radi o tipu kompleksnog muzeja, moguća su preklapanja u sakupljačkoj politici, posebice Povijesnog i Etnološkog odjela kojima u fundus ulaze predmeti svakodnevice koji bi mogli pripadati obim odjelima (pokućstvo, kućni inventar i sl.). Pri tome je najvažnije da se predmet dokumentira prema svim važećim muzejskim pravilima a kolegijalan dogovor i procjena kustosa odredit će kojoj će zbirki predmet pripasti. Buduća umreženost svih odjela omogućit će svima dostupnost i uvid u cjelokupni fundus. Što se tiče podjele i nazivlja etnografskih zbirki predložene su neke promjene kako bi njihov sadržaj bio očitiji. Nažalost, etnografska građa još uvijek nema javnu prezentaciju s obzirom da planirani premještanje u palaču Rosini ovisi o tempu obnove palače, koji pak iziskuje znatna financijska sredstva. Autori koncepcije budućeg stalnog postava su kustosi Etnološkog odjela dr. sc. Jadran Kale i Marija Krnčević Rak.

Obrada građe u programu M++ još uvijek zadaje poteškoće zbog tehničkih razloga čije je rješavanje u tijeku. Poboljšanje tehničkih uvjeta i zapošljavanje dokumentaristice pridonijet će da se vođenje muzejske dokumentacije prema Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskog građi što prije i lakše implementira. Kustosi trenutno rade na inventarizaciji predmeta i reviziji građe kako bi se zbirke mogle u dogledno vrijeme registrirati.

Etnografski muzej Split

Osim ravnatelja Silvija Braice koji je bio službeno odsutan, sastanku su sudjelovale sve kustosice i knjižničarka. Najveći dio razgovora odnosio se na probleme i nedoumice vezane uz upis u računalni program M++, mogućnosti nekih promjena, te bolju povezanost među muzejima kako bi se informacije lakše primale. Ponuđena je savjetodavna pomoć dokumentaristice kada god bude potrebno. Gotovo sve zbirke su registrirane. Razmatrana je i moguća razmjena izložbi za sljedeću godinu, te razmijenjene publikacije oba muzeja. Dio susreta odvojile smo za izložbu „OdraSTanje 60-ih i 70-ih“ u prostoru EMS.

Muzej betinske drvene brodogradnje

Putem prema Zadru skrenule smo u Betinu kako bih omogućila kolegicama Brenko i Vlatković posjet ovom iznimnom muzeju koji sam imala prilike posjetiti prošle godine. Svojim edukativnim, zabavnim, interaktivnim postavom i najrazličitijim aktivnostima Muzej je postao centralno mjesto okupljanja mještana i njihovih gostiju. Najnoviji uspjeh cijelog mjesta je upis gajete „Cicibela“ u Registar kulturnih dobara RH.

Narodni muzej Zadar

Kolegica, dr.sc. Jasenka Lulić-Štorić, voditeljica Etnološkog odjela, provela nas je obnovljenom Kneževom palačom koja je objedinila muzejski prostor, koncertnu dvoranu, dvorane za privremene izložbe, video galeriju, multimedijalnu dvoranu i reprezentativne dvorane uređene u različitim povijesnim stilovima – „Šest salonskih priča“. Palaču je otvorila izložba „Kabineti čuda Narodnog muzeja Zadar“ koju su realizirali kustosi svih Odjela muzeja. Ideja vodilja izložbe su boje tako da su prezentirani predmeti odabirani prema određenoj boji u pojedinom prostoru. Posjetile smo i postav Etnološkog odjela koji će prema planu biti smješten u Providurovoj palači nakon obnove. Kolegica Lulić-Štorić nastavlja obradu Zbirke narodnih nošnji kako bi je u najskorije vrijeme mogla registrirati.

18 – 21. travnja

Posjetila sam, s kolegicom, muz. savjetnicom, mr.sc. Aidom Brenko, Muzej Konavala u Čilipima i Etnografski muzej Rupe u Dubrovniku. Posjet je iniciran pismom etnologinje Marine Desin koje je uputila i ministrici kulture dr. sc. Nini Obuljen Koržinek, ravnateljici MDC-a Višnji Zgagi i Hrvatskom muzejskom vijeću.

U pismu se navodi niz optužbi na stručni rad sadašnje ravnateljice Antonije Rusković Radonić. Ne ulazeći u međusobna, dijametralno suprotna, optuživanja i zamjerke suprotstavljenih strana o prošlom i sadašnjem načinu rada, postojećoj i/ili izgubljenoj dokumentaciji, spornoj primopredaji, na meni je da kao matičarka za etnografske zbirke konstatiram zatečeno stanje muzeja i građe te njezino dokumentiranje.

Zavičajni muzej Konavala – Čilipi

Zavičajni muzej Konavala osnovan je 1974. godine u kamenoj katnici izgrađenoj 1909. godine. Tijekom Domovinskog rata je spaljen, a dio građe je spašen od paleža i pljačke. Muzej je obnovljen 2007. godine i djeluje u sklopu ustanove Muzeji i galerije Konavala koja uključuje Kuću Bukovac i Mauzolej obitelji Račić u Cavtatu. Voditeljica Zavičajnog muzeja Konavala bila je etnologinja Marina Desin koja je odlukom Općinskog vijeća Čilipi smijenjena u veljači 2016. a imenovana v.d. ravnateljica Antonija Rusković Radonić, akademska slikarica.

U prizemnom dijelu Muzeja smješteno je više prostorija. Prijamni prostor s manjom suvenirnicom odvojen je visokim zidom od većeg prostora za povremene izložbe (trenutno je izložba primjene konavoskog veza iz privatne zbirke). Drugi dio je *gustjerna* - manja odaja s voltima u kojoj su smješteni etnografski predmeti (tkalački stanovi, alatke za pređenje i tkanje, tekstilije, glazbeni instrumenti, stroj za šivanje i sl.) smješteni na način otvorenog depoa. Treći zasebni prostor je radna sobica s kompjutorom, metalnim ladičarom u kojem su tekstilni predmeti predviđeni za restauriranje i polica s knjigama i dokumentacijom. Iz njega se ulazi u sanitarni čvor.

Na katu je stalni postav kojim se prezentiraju suvrstice narodnih nošnji Konavala, vezene poprsnice, svilene niti, oružje, originalne slike Bukovca i Lalića te vezeni uporabni

predmeti Vezilačke udruge Cavtat. Predmeti su zaštićeni staklenim vitrinama, osim 12 lutaka u nošnjama koje su postavljene na povišenom postamentu. U planu je postavljenije stakla koje bi spriječilo pristup lutkama. Novokupljen je ladičar u kojem su smještene vezene poprsnice, dostupne posjetiteljima ali zaštićene staklom. U postavu postoje opće ali nedostaju predmetne legende. Višak vlage regulira se odvlaživačem.

U Muzeju rade dvije djelatnice – ravnateljica i spremačica, te dvije vježbenice na stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa - arheologinja i restauratorica. Nema zaposlenog etnologa/inje. Muzej ima Statut i Muzejsko vijeće. Ne postoji posebna web stranica Zavičajnog muzeja Konavle, a facebook stranica zajednička je za *Muzeji i galerije Konavala*.

Dokumentacija Muzeja je vrlo oskudna. Prema Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi nedostaju temeljni dokumenti - Inventarna knjiga, Knjiga ulaska, Knjiga izlaska. Prema riječima ravnateljice Rusković Radonić revizija građe je obavljena no nisam dobila na uvid Zapisnik o reviziji.

Građa je podjeljena u dvije zbirke: Etnografska i Vezilačka zbirka Jelke Miš – Vezilačka udruga Cavtat (VUC). Dio etnografske građe obrađen je u kompjutorskom programu M++ koji je prihvaćen 2008. godine. Osim kolegice Desin na unosu podataka radila je i spremačica Neda Matić, osposobljena tijekom instalacije i edukacije programa u organizaciji MDC-a i tvrtke Link2. Navodno su svi prijašnji zapisi osigurani back up-om pa tako i sve kasnije promjene koje je unijela sadašnja ravnateljica. Zbirka VUC nije obrađena u M++ ali postoji kartični katalog s fotografijama svih predmeta. Trenutno stanje zahtijeva hitno zapošljavanje etnologa koji će dokumentirati zbirke prema Zakonu o muzejima i Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi!

Prijedlozi mjera za uklanjanje uočenih nedostataka:

- bezuvjetno zaposliti kustosa etnologa
- međusobnim dogovorom stručnih djelatnika Muzeja primarno je izvršiti reviziju cjelokupne građe
- definirati podjelu zbirki tako da bude istovjetna s podjelom u Statutu Muzeja
- nakon revizije, a prema Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskog građi, oformiti jedinstvenu inventarnu knjigu, katalog muzejskih predmeta, knjigu ulaska, izlaska i pohrane muzejskih predmeta, te voditi zapisnike o reviziji muzejske građe
- dopuna predmetnih legendi u stalnom postavu
- neminovno je posjedovanje Urudžbene knjige
- pružanje stručne savjetodavne pomoći dokumentaristice i restauratorice matičnog Etnografskog muzeja u Zagrebu kada se zaposli etnolog/inja

Etnografski muzej Rupe – Dubrovnik

Na sastanku u muzeju Rupe sudjelovale su kolegice Barbara Margaretić, Lana Milošević Đerek, Branka Hajdić i preparatorica Marija Vraničić. Glavne teme razgovora bile su vezane uz registraciju zbirki, podjele i nazivlje pojedinih zbirki, ujednačavanje unosa podataka vezanih uz nazivlje u kompjutorskom programu M++, stanju etnografskih zbirki i stupnju obrađenosti građe i sl. Trenutno se intenzivno radi na reviziji građe kao bi se u što kraćem roku zbirke registrirale. Jedan od razloga posjeta bio je i uvid u fundus oglašlja s obzirom da EMZ priprema izložbu o toj temi za sljedeću godinu. Razmijenjena su novija muzejska izdanja. Odlična suradnja s Etnografskim muzejem Rupe nastavlja se gostovanjem izložbe „Dječje igračke iz hrvatske baštine“ u ljetnom periodu.

5-8. rujna:

Obilazak muzejskih ustanova organizirala je kolegica Iva Validžija, tajnica Matične djelatnosti pri MDC-u. Zajedno smo, s kolegicama Ladom Dražin Trbuljak, matičarkom i Natašom Mataušić, matičarkom za povjesne muzeje, posjetile dolje navedene muzeje i zbirke.

Moja je pažnja standardno bila usmjerena na informacije i razgovore o stanju etnografskih zbirki – stupnju obrađenosti građe, registraciji zbirki, problemima deponiranja, zaštite i prezentiranja građe i sl. S obzirom da sam neke muzeje posjetila prijašnjih godina u okviru matične djelatnosti, mogu napomenuti da bitnih promjena nema. Muzeji su i dalje suočeni s nedostatkom adekvatnog prostora za smještaj građe i primjerenim načinima pohrane koja nameću muzeološki standardi, nedostatkom stručnog kadra, osobito etnologa, a minimalna financijska potpora nadležnih institucija uvelike doprinosi trenutnoj nezavidnoj situaciji. U većini muzeja zaposlena je samo jedna osoba od koje zavisi cjelokupno funkcioniranje ustanove.

Muzej triljskog kraja Trilj

U Muzeju triljskog kraja trenutno je zaposlena kolegica Mara Radan, povjesničarka umjetnosti i kroatistica, kao zamjena za porodiljski dopust ravnateljice Angele Tabak. Etnografska zbirka je registrirana, a građa je smještena u prizemnoj prostoriji na način otvorenog depoa. Sugerirano je da se predmeti grupiraju kako bi, uz opću i predmetne legende koje sada nedostaju, kontekstualizirali određenu temu – dječji svijet, izrada tekstila, kuhinja s popratnim inventarom i sl. U nedostatku prostora za deponiranje, tekstilni predmeti su pohranjeni i zaštićeni beskiselinskim papirom u izložbenim škrinjama. Sugerirano je da se odvoje predmeti životinjskog od tekstila biljnog podrijetla. Moram napomenuti da je ovaj muzej svjetli primjer odnosa i brige za etnografsku građu, koja je obično u kompleksnim muzejima na margini pozornosti.

Zavičajni muzej Imotski

Jedina promjena, ali vrlo značajna, koja se dogodila od zadnjeg posjeta je zapošljavanje voditelja muzeja. Kolega Branimir Leko, povjesničar i pedagog, uz podršku Ankice Jukić, ravnateljice POU Imotski, u čijem je sastavu Muzej, ima ambiciozne planove za razvoj ustanove i buduće akcije. Trenutni problem je pitanje njegovog statusa, s obzirom da je primljen kao pedagog, a obavlja poslove voditelja, kustosa, pedagoga.....a predstoji mu stručni ispit??

Dio etnografske građe je deponiran u kartonskim kutijama, od kojih je u dvjema pohranjena tekstilna građa u plastičnim vrećicama (uglavnom marame, vezene poprsnice i dijelovi nošnje), a u jednoj metalni i kožni predmeti (zvona, svjetiljke, remeni). Zbirka je registrirana, upisano je 286 predmeta u programu M++, no za sada postoji samo ispis u PDF-u u kojemu nedostaju relevantni podaci o dataciji, načinu nabave i sl. Radi se uglavnom o istovrsnim replikama marama i poprsnica pa nije jasna svrha otkupa ili dara. Osim toga, ista fotografija identična je za sve marame ili za sve poprsnice. U skorije vrijeme očekuje se ponovno instaliranje programa M++ i time poboljšanje rada na dokumentiranju građe.

Gradski muzej Makarska

U Muzeju su zaposlene dvije stručne osobe – ravnatelj, viši kustos Marinko Tomasović, arheolog i povjesničar umjetnosti, te viša kustosica Ana Kunac, arheologinja. Velimir Urlić, viši tehničar, odlazi u mirovinu. Intenzivan rad na arheološkim istraživanjima i građi očituje se i na prezentaciji stalnog postava. Prva je prostorija posvećena arheologiji, a kulturna povijest i etnologija, s ponešto arheoloških artefakata, stiješnjene su u drugoj,

nemušto pregrađenoj, kako bi dio poslužio kao čuvaonica. Građa je nažalost deponirana u neadekvatan prostor vlažnog stropa i zidova, a pitanje je kad će doći do sanacije. Postav etnografskog odjela zajedno s kulturnom povijesti konceptijski čini jednu nedorečenu i nezgrapnu cjelinu. Moja pažnja je bila usmjerena na etnografsku građu koja je ili netočno prezentirana ili tako razlomljena da posjetitelj može jedva nešto usvojiti. Manekenska lutka u rekonstruiranoj ženskoj nošnji makarskog kraja, sasvim pogrešnog oglašlja, s jednim opankom ispod svilene pregače, predstavlja nedopustiv način izlaganja tradicijske kulture. Pomoć u legendiranju predmeta pružila je etnologinja na stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa, no potrebno je veće iskustvo i usmjeravanje tijekom prakse kako bi se ovakvi nedostaci izbjegli. Sugerirano je da se etnografski dio izmjesti dok se koncepcija ovog dijela postava ne iskristalizira.

Zavičajna zbirka Ploče

Zavičajna zbirka sadrži fotografije, plakate, časopise i knjige vezane uz prošlost i sadašnjost Ploča. Zbirka je smještena u podrumskoj prostoriji Pučkog otvorenog učilišta u kojoj su izložene fotografije na zidovima i časopisi na polici. Prema riječima voditeljice Zbirke, dipl. pravnice Marije Gregurinović Bebić, fundus će se obogaćivati i predmetima tradicijske kulture ukoliko se omogući širenje i izmještaj na novu lokaciju.

Gradski muzej Korčula

Gradskom muzeju u Korčuli predstoji sveobuhvatna rekonstrukcija s obzirom da su pribavljena sredstva iz eu fondova za obnovu. Sadašnje stanje palače je u nezavidnoj situaciji pa se početak obnove nestrpljivo očekuje. Etnografska građa smještena je u potkrovlju palače gdje je i originalno smještena kuhinja s pripadajućim inventarom. Zbirka nije registrirana, a zbog nezadovoljavajućeg pristupa dokumentacijskom program M++ još se uvijek vodi analogna Inventarna knjiga. S obzirom da predmeti iz Zbirke pripadaju kuhinjskom inventaru same palače, predloženo je da se naziv Etnografske zbirke promijeni u Zbirku kućnog inventara. Prema riječima ravnateljice dr.sc. Marije Hajdić, stalni postav se neće bitno mijenjati, a depoe će nastojati dislocirati kako bi se oslobodio prostor za nove sadržaje. Uz ravnateljicu radi i kustosica Sani Sardelić.

Etno zbirka *Barilo* Blato

Etno zbirka *Barilo* smještena je u obiteljskoj kući koju danas marljivo održavaju potomci obitelji Marinović Barilo. Zbirka je upisana je u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske na Listi zaštićenih kulturnih dobara 2005. godine. Stručnu pomoć za registraciju pružili su studenti etnologije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod mentorstvom etnologa dr.sc. Branka Đakovića i mr.sc. Ivana Šestana. Zbirka je predstavljena autentičnim ambijentom unutrašnjeg (komin, kuhinja, dnevna i spavaća soba, soba s tradicijskom i odjećom novijeg datuma) i vanjskog prostora (predmeti vezani uz ribarstvo, poljoprivredu, obrte i sl), obogaćenog vrtom sa začinskim i ljekovitim mediteranskim biljem. Dodatni sadržaj čini ponuda vlastitih domaćih proizvoda (likeri, suhe smokve, arancini..). Kuća *Barilo* aktivno je uključena u kulturne programe Blata, pa tako i u Noć muzeja, Međunarodni dan muzeja a o nedavno je uključena kao nezaobilazna točka u kulturno-turističkoj ponudi koju organizira *Blatski fižuli* - ustanova u kulturi. U razgovoru s voditeljicom Ustanove Ivanom Sardelić i Majom Šeparović, predsjednicom Turističke zajednice Blato, upoznati smo s ambicijama i promišljanjima vezanim za osnutak Muzeja iseljništva i mjesta Blata kao otvorenog muzeja.

Etno zbirka Marošević Vela Luka

Etno zbirka Marošević sadrži raznovrsne predmete: od inventara tradicijskog domaćinstva i gospodarstva, do prepariranih životinja, dijelova pokućstva, uniformi, fotografija, gramofonskih ploča, te veliki broj omotnica nekadašnjih poduzeća u bivšoj Jugoslaviji. Prvotne upute o sistematizaciji i zaštiti predmeta dala je kolegica Mataušić, a praktičnu pomoć pruža studentica volonterka. Vlasniku zbirke Franku Miroševiću Dubaju date su upute o koracima potrebnim za registraciju zbirke.

Osim spomenutih zbirki i muzeja posjetila sam i Smokvicu u kojoj Župna crkva Očišćenja Marijina teži osnovati Zbirku zlata i srebra, te Muzejske zbirke Centra za kulturu Vela Luka.

18. studeni

Bratina-Pisarovina

Na poziv predsjednice kud-a „Bratinečko srce“ iz Bratine, Snježane Skenderović, prisustvovala sam svečanom koncertu povodom 80 godina folklorne tradicije u Bratini i 10 godina rada spomenutog društva. U prigodnom programu predstavile su se sve sekcije društva, od djece i odraslih do tamburaša, te gosti iz Gornjih Andrijevac i Vrhovja. Novina u scenskoj prezentaciji narodnih nošnji su rekonstruirane nošnje iz 1950-ih godina.

22. studeni

Donja Kupčina

Odlazak radi uvida u stanje građe (posoblje i dijelovi nošnje) koju bi Turistička zajednica općine Pisarovina otkupila za Zavičajni muzej u Donjoj Kupčini.

Jastrebarsko

Unatoč dogovoru s voditeljicom Gradskog muzeja Jastrebarsko, mr.art Jelenom Škrabe, o posjetu Muzeju radi uvida u stanje etnografske građe, sastanak nije održan jer me kolegica nije pravovremeno obavijestila o spriječenosti dolaska. Neodgovoran i neprofesionalan čin.

Vesna Zorić, muz. savjetnica
matičarka 1. razine